

**Notă informativă la proiectul
Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public**

1. Denumirea autorului responsabil de elaborarea proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public

Elaborarea și aprobarea „Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public” (în continuare Norme), este condiționată de art. 7 alin. (1), lit. g⁴) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (în continuare - Legea cu privire la energia electrică), în corespundere cu care, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - Agenția) elaborează și aprobă Normele.

De asemenea, conform art. 48 alin. (7) din Legea cu privire la energia electrică, rețelele de iluminat public se admit în exploatare de către organul supravegherii energetice de stat.

Suplimentar, art. 58 alin. (5) stipulează faptul că, amenajarea rețelelor de iluminat public se realizează în baza Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, elaborate și aprobate de Agenție în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g⁴) al Legii cu privire la energia electrică, iar exploatarea acestora se realizează conform Normelor de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici, elaborate și aprobate de Agenție în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g²) al aceleiași legi.

Oportunitatea elaborării și aprobării Normelor, este condiționată și de faptul că admiterea în exploatare a rețelelor iluminatului public noi și reconstruite se efectuează în conformitate cu cerințele Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, în redacție nouă. În același timp, racordarea rețelelor iluminatului exterior se efectuează în conformitate cu Regulamentul privind racordarea la rețele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea Agenției nr. 168/2019.

Odată cu modificarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică prin Legea nr. 400/2023, și anume art. I pct. 3, au fost stabilite prevederi care stipulează că în scopul amenajării rețelelor de iluminat public, autoritățile administrației publice locale beneficiază de dreptul de a utiliza cu titlu gratuit stâlpii rețelelor electrice de distribuție, pe baza unui contract de comodat încheiat cu operatorul sistemului de distribuție. Clauzele obligatorii ale acestui contract de comodat se elaborează și se aprobă de Agenție, reglementând drepturile și obligațiile părților contractante.

O altă condiție ce a impus elaborarea proiectului Normelor are ca scop adaptarea la cerințele actuale a cadrului normativ și normativ-tehnic existent ce ține de subiectul iluminatului public la capitolul amenajare și exploatare.

Unele prevederi cu privire la iluminatul stradal la moment sunt stabilite în Normele de amenajare a instalațiilor electrice ediția a VII-a (în continuare - NAIE), aprobate prin Ordinul nr. 143 din 16.09.2009 a Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova, la punerea în aplicare a acestora nefiind respectată procedura de aprobare în modul stabilit de exigențele cadrului legal. Suplimentar, documentul nu a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, astfel deseori este dezmințită legalitatea și impunerea obligatorie spre respectare a acestuia.

Deși, este menționat că NAIE este ediția a VII-a, în acest document nu toate prevederile au fost modificate și în realitate doar unele prevederi au fost incluse în ediția a VII-a sau capitole separate ale acestor Norme. O mare parte din prevederile NAIE sunt prevederi ale NAIE ediția a VI-a, care a fost pusă în aplicare în perioada URSS. Astfel, cadrul normativ utilizat actualmente de către utilizatori are o vechime mai mare de 20 ani, fiind depășit la orice capitol de abordare. Acest fapt se poate menționa și în privința cerințelor către rețelele de iluminat public care parțial sau în unele cazuri în ansamblu sunt învechite moral.

3. Principalele prevederi ale proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public

Normele prevăd cerințe tehnice minime cu privire la realizarea amenajării, reconstrucției, modernizării, protecției și dirijării rețelelor de iluminat public precum și asigurării securității și fiabilității acestor rețele și protecția mediului înconjurător.

Prevederile Normelor se extind asupra rețelelor iluminatului public noi și reconstruite amplasate pe teritoriul localităților Republicii Moldova și sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice locale, operatorii de sistem, persoanele fizice sau juridice care amenajează rețele de iluminat public, electricienii autorizați, laboratoarele electrotehnice, proiectanți.

Prevederile Normelor nu se aplică la amenajarea iluminatului gărilor și platformelor feroviare, drumurilor auto amplasate în afara localităților, tunelurilor, teritoriul întreprinderilor industriale, parcarilor auto private, vitrinelor întreprinderilor de comerț, clădirilor de locuit și publice, terenurilor de sport, grădinilor cu destinație specială cum sunt grădinile botanice, zoologice etc.

Finalitățile urmărite prin elaborarea și adoptarea ulterioară a proiectului Normelor constituie:

1. excluderea situațiilor de accidente cum sunt șocurile electrice și electrocutări cu personalul care deservește și exploatează rețelele de iluminat public;

2. asigurarea respectării cerințelor stabilite în art. 7, 48 și 58 al Legii cu privire la energia electrică, referitor la îndeplinirea funcțiilor Agenției în calitate de organ al supravegherii energetice de stat;

3. suplinirea cadrului normativ din domeniu cu un set de norme publicate în Monitorul Oficial;

4. exploatarea rețelelor iluminatului public cu respectarea cerințelor stabilite de NE1-01:2019 „Norme de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici;

5. exploatarea și mentenanța rețelelor iluminatului public cu respectarea cerințelor stabilite de NE1-02:2019 „Norme de securitate la exploatarea instalațiilor electrice” și Hotărârea Guvernului nr. 603/2011 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă;

6. amenajarea rețelelor de iluminatului public cu elemente eficiente energetic;

7. amenajarea rețelelor de iluminatului public cu mijloace inteligente.

8. stabilirea unor cerințe minime față de rețelele de iluminat public;

9. stabilirea modurilor de amenajare a rețelelor de iluminat public pe stâlpii rețelelor electrice ale operatorilor sistemelor de distribuție, în cazul suspendărilor în comun a rețelelor electrice cu tensiune diferită;

10. oferirea oportunității de amenajare a rețelelor de iluminat public prin cofinanțarea lucrărilor de reconstrucție a LEA a OSD;

11. stabilirea modelului contractului de comodat încheiat cu OSD de către AAPL, ce beneficiază de dreptul de a utiliza cu titlu gratuit stâlpii rețelelor electrice de distribuție în scopul amenajării rețelelor de iluminat public.

Proiectul Normelor este structurat în 8 secțiuni și 2 anexe:

1) Domeniul de aplicare;

2) Cerințe generale privind amenajarea rețelelor pentru iluminatul public;

3) Linii electrice pentru rețelele de iluminat public;

4) Corpuri de iluminat pentru iluminatul public;

5) Protecția rețelelor de iluminat public;

6) Controlul și comanda rețelelor de iluminat public;

7) Amenajarea rețelelor electrice pentru iluminatul public;

8) Dispoziții speciale;

9) Anexa nr. 1;

10) Anexa nr. 2;

11) Anexa nr. 3.

4. Fundamentarea economico-financiară

Costuri de conformare nu au fost identificate, deoarece proiectul Normelor, nu impune cerințe suplimentare în sensul diminuării sau sporirii costurilor suportate de utilizatori în procesul de aplicare a cadrului normativ existent. Proiectul Normelor prevede actualizarea particularităților tehnice ce țin de amenajare și mentenanță, la tehnologiile moderne și eficiente.

Astfel, implementarea prevederilor Normelor, nu va genera cheltuieli suplimentare pentru utilizatori (persoane fizice și juridice) și se asigură faptul, că aprobarea și implementarea Normelor, nu va afecta negativ activitatea lor în sens de majorare a costurilor suportate.

Intervenția propusă nu va necesita alocarea unor mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat.

Aprobarea proiectului Normelor în cauză va atrage efectuarea cheltuielilor pentru ANRE privind publicarea acestuia în Monitorul Oficial doar în cazul unor ediții speciale.

5. Modul de încorporare a Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, în cadrul normativ în vigoare

Conform art. 7 alin. (1), lit. g⁴) din Legea cu privire la energia electrică, Agenția elaborează și aprobă Normele de amenajare a rețelelor de iluminat public.

Proiectul Normelor menționate se propune de a intra în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public

La data de 15.01.2024 pe pagina web oficială a Agenției, la rubrica „Transparența decizională/Inițierea elaborării deciziei” a fost plasat anunțul cu privire la inițierea elaborării proiectului Normelor, în care a fost indicat termenul limită (07.02.2024) de prezentare a recomandărilor/propunerilor referitor la Normele în cauză, precum și datele de contact a persoanei responsabile.

Ulterior, la data 29.02.2024, Agenția, pe pagina web oficială, la rubrica „Transparența decizională/Consultări publice” a plasat anunțul cu privire la inițierea procedurii de consultare publică a proiectului Hotărârii de aprobare a Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, în care a fost indicată data-limită de prezentare a avizelor și adresa unde acestea pot fi expediate. Textul proiectului Hotărârii și proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, Analiza impactului și Nota informativă au fost plasate pe pagina web oficială a ANRE la rubrica „Transparența decizională/Proiecte supuse consultării publice”, la poziția nr. 925.

Totodată, Agenția a expediat o solicitare de avizare a Normelor menționate, în adresa următoarelor Instituții, Autorități și Operatori de sistem:

1. Ministerul Energiei;
2. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
4. Î.S. „Moldelectrica”;
5. Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.;
6. S.A. „RED-Nord”;
7. Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică;
8. Inspectoratul General pentru Situații de Urgență;
9. Consiliului Concurenței;
10. Î.M. „Regia Transport Electric” (Chișinău);
11. Î.M. „Direcția de Troleibuze Bălți”;
12. Î.M. Rețele Electrice de Iluminat „Lumteh”;
13. Centrul Național pentru Energie Durabilă.

În cadrul consultărilor publice, avize au fost prezentate de către următoarele instituții:

1. Asociația Primarilor „OCN-NORD” – 1 propunere;

2. Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 3 propuneri;
3. Inspectoratul General pentru Situații de Urgență – lipsa propunerilor;
4. Codreanu Constantin – 1 propunere;
5. Î.M. „REGIA TRANSPORT ELECTRIC” – lipsa propunerilor;
6. Î.M. „Direcția troleibuze din Bălți” – lipsa propunerilor;
7. Centrul Național pentru Energie Durabilă – 1 propunere;
8. Î.M. „DIRECȚIA DE CONSTRUCȚII CAPITALE COMANDITAR UNIC MUN. BĂLȚI” – 3 propuneri;
9. S.A. „RED-Nord” – 1 propunere;
10. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării – lipsa propunerilor;
11. Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică – lipsa propunerilor;
12. Plenul Consiliului Concurenței – lipsa propunerilor;
13. Manovar SRL – 16 propuneri;
14. Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale – 16 propuneri;
15. Congresul autorităților locale din Moldova – 2 propuneri;
16. Ministerul Energiei – 34 propuneri;
17. MaxDan Electro SRL – 10 propuneri.

Toate obiecțiile și propunerile expediate în adresa Agenției, au fost discutate în cadrul a 5 ședințe de lucru atât în regim online cât și fizic cu părțile care au prezentat propuneri la proiectul normelor. În cadrul ședințelor, au fost discutate și respectiv stabilite redacțiile finale ale propunerilor parvenite. Ulterior, tabelul de sinteză a fost actualizat și propunerile agreate au fost introduse în varianta finală a proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public.

La data 31.05.2024, Agenția a inițiat procedura de consultare publică repetată a proiectului Hotărârii de aprobare a Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public. Textul proiectului Hotărârii și proiectului Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, Analiza impactului, Tabelul de sinteză și Nota informativă au fost plasate pe pagina web oficială a ANRE la rubrica „Transparența decizională/Proiecte supuse consultării publice”, la poziția nr. 978.

În cadrul consultărilor publice repetate, avize au fost prezentate de către următoarele instituții:

1. Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică – lipsa propunerilor;
2. Inspectoratul General pentru Situații de Urgență – lipsa propunerilor;
3. Ministerul Energiei – 9 propuneri;
4. Î.S. „Moldelectrica” – lipsa propunerilor;
5. S.A. „RED-Nord” – 5 propuneri;
6. Congresul autorităților locale din Moldova – 2 propuneri;
7. Î.M. „Direcția troleibuze din Bălți” – lipsa propunerilor;
8. Centrul Național pentru Energie Durabilă – lipsa propunerilor;
9. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării – lipsa propunerilor;
10. Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 4 propuneri.
11. Centrul Național Anticorupție – 1 propunere;
12. Ministerul Justiției – 11 propuneri.

Astfel, în cadrul ambelor consultări, în total au fost prezentate avize cu un număr de 108 de propuneri în total, cu privire la proiectul Normelor menționate. Din acestea, 65 propuneri au fost acceptate, acestea constituind 60% din numărul total de propuneri. 17 propuneri au fost parțial acceptate, ceea ce constituie 16% din numărul total de propuneri, iar 26 propuneri care reprezintă 24% din numărul total de propuneri, nu au fost acceptate.

7. Constatările expertizei anticorupție

La data de 02.07.2024 proiectul Hotărârii a fost transmis Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție. Referitor la aceasta, Centrul Național Anticorupție a comunicat faptul că conform art. 25 alin. (2) lit. a) al Legii integrității nr. 82/2017, conducătorii entităților publice

sunt responsabili de implementarea măsurilor de control al integrității în sectorul public ce țin de evitarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor de acte legislative, normative și departamentale (riscuri viitoare). În același timp, potrivit art. 28 alin. (3) al legii prenotate, „În privința proiectelor de acte normative departamentale și interdepartamentale ale entităților publice, a actelor normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special și ale autorităților administrației publice locale, expertiza anticorupție se efectuează de către autorii acestora în conformitate cu metodologia prevăzută la alin. (9), iar la solicitare, Centrul Național Anticorupție oferă suport metodologic autorilor în vederea aplicării corecte a metodologiei”.

De asemenea, Centrul Național Anticorupție a comunicat și faptul că proiectul de act normativ menționat supra este considerat un act normativ conform art. 6 lit. f) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, respectiv, expertiza anticorupție asupra acestuia se efectuează de către autorul proiectului în conformitate cu prevederile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului Național Anticorupție nr. 6/2017, cu modificările ulterioare. Metodologia poate fi consultată pe pagina web oficială a Centrului www.cna.md, la compartimentul Expertiza anticorupție/Cadru normativ.

Prin urmare, Agenția în calitate de autor al proiectului, a efectuat expertiza anticorupție conform Metodologiei menționate de către Centrul Național Anticorupție.

Respectiv, s-a constatat faptul că în procesul de promovare a fost respectată transparența decizională prevăzută de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

8. Constatările expertizei juridice

La data de 29.07.2024 prin scrisoarea nr. 04/2-7102 a fost prezentată expertiza juridică care a prezentat unele recomandări de ordin redacțional și a menționat faptul că, în contextul modificărilor la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative ce au intrat în vigoare la data de 5 iulie 2024, a fost exclusă procedura de înregistrare a actelor normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome.

Recomandările expertizei juridice au fost acceptate și reflectate în tabelul de sinteză.

9. Constatările expertizei Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător

La data de 16 iulie 2024, analiza de impact la proiectul Normelor a fost susținută cu luarea în considerare a opiniei expertului. În urma ședinței, analiza de impact a fost modificată conform opiniei prezentate.

Proiectul Normelor a fost examinat în cadrul ședinței din data de 13 august 2024 fiind prezentate unele obiecții la conținutul proiectului, acestea fiind incluse în redacția finală a proiectului Normelor. Totodată, în cadrul ședinței proiectul a fost susținut.

**Director general
Veaceslav UNTILA**